

Könyvtári HírZengő

Baranya vármegyei könyvtárosok lapja

VIII. évfolyam 1. szám

CSORBA
GYŐZŐ
KÖNYVTÁR

BARANYAI
KÖNYVTÁRELLÁTÁSI
SZOLGÁLTATÓ RENDSZER

**Könyvtár az internet hálójában
- KSZR szakmai nap a Csorba
Győző Könyvtárban**

**A fókusz a vizuális
történetmesélésen van –
interjú Oravecz Gergellyel**

**Matty könyvtári
szolgáltatóhely**

**„A jó szöveg mellett nagyon
fontos a jó illusztráció is” –
interjú Kovács Judittal**

ISSN 2559-8767

9 772559 876009 >

2024. tavasz

KÉPVÁLOGATÁS A KSZR SZAKMAI NAPRÓL

Szociális Munkás (Köznevelésfejlesztés)	176
Szociális és Demokratikus Progresszív Szövetség	144
Hátrány Küzdő Nemzeti Szövetség Szociális Székhely	71
Értékesítési és Marketing	63
Európai Képzésközpontok és Reformok	38
A Szociális	38
Függetlenség	45

HÍRT ZENGÜNK!

Kedves Könyvtáros Kollégák!

Idei első számunkban egy összefoglalót olvashattok a februárban megrendezett KSZR szakmai napról, amelyet a megyei szolgáltatóhelyek könyvtárosainak szerveztünk. A rendezvény az internet és a könyvtár kapcsolódásait járta körül, illetve a nap végén kiosztásra kerültek az „Év BKSZR munkatársa” díjak. Ezt követően még két összefoglalót olvashattok, az egyiket a Szegeden megrendezett Baba-mama szakmai napról, melyen kollégáink is részt vettek, a másikat a kiskassai Tudás Koronája Könyvtárban *Szívünkben az ünnep* címmel megrendezett adventi irodalmi teadélutánról. Egy-egy interjú keretében megismerhetitek Oravecz Gergely illusztrátort, kétszeres Alfabéta-díjas képregényalkotót, és Kovács Juditot, a Pécsi Pagony vezetőjét, akik az első PécsLIT Kölyök Fesztivál résztvevői lesznek. Bemutatkozik Matty könyvtári szolgáltató helye, mely egy sikeres pályázatnak köszönhetően teljesen megújult. A Helyi érték rovatunkban a tavaly 50 éves Pécsi TV-toronyról szóló cikksorozat második részét olvashatjátok, melyben végigkísérjük az immár fél évszázados működését, valamint egy recenziót olvashattok a 2021-ben a Palotabozsoki Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület által kiadott *Embertelen sorsok – Unmenschliche Schicksale* című hiánypótló kötetről, mely méltó emléket állít a málenkij robot bozsoki áldozatainak. Szintén ebben a rovatban megismerhetitek Simon Béla festőművész festményeit Alsószentmártonról. Végül pedig öt olvasnivalót ajánlunk az első PécsLIT Kölyök Fesztiválra meghívott szerzők könyvei közül.

A szerkesztők

Kiadó:

Csorba Győző Könyvtár
7622 Pécs, Universitas u. 2/A.
Tel.: +36 72/501-690
<http://www.csgyk.hu>

Felelős kiadó:

Miszler Tamás igazgató

Főszerkesztő:

Mizerák Andrea
mizerak.andrea@csgyk.hu
+36 72/501-500/28014

Szerkesztők:

Csobán László, Gyántiné Kiss Kármén,
Simonfalvi Anita

Nyomda:

Sz. K. Stúdió Kft.
Számítástechnikai és Kiadványszerkesztő Stúdió
Felelős vezető: Pilláry Gábor

Megjelenik negyedévente, 300 példányban.

ISSN 2559-8767

TARTALOM

TUDÓSÍTÁS

- 4 Könyvtár az internet hálójában
- KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban
- 5 Baba-mama szakmai nap a szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban
- 6 Adventi irodalmi teadélután és meseíró pályázat Kiskassán

INTERJÚ

- 7 A fókusz a vizuális történetmesélésen van – interjú Oravecz Gergellyel
- 9 „A jó szöveg mellett nagyon fontos a jó illusztráció is” – interjú Kovács Judittal

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

- 10 Matty könyvtári szolgáltatóhely

HELYI ÉRTÉK

- 11 Jubilál a pécsi tévétorony – II. rész (A működés)
- 13 Könyv a málenkij robot áldozatainak emlékére
- 14 Simon Béla festménye Alsószentmártonról

15 KÖNYVAJÁNLÓ

Címlapon: - KSZR szakmai nap - Farkas Ferenc (FSZEK) előadás közben
- Matty Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

Könyvtár az internet hálójában - KSZR szakmai nap a Csorba Győző Könyvtárban

Könyvtár az internet hálójában címmel rendeztünk KSZR szakmai programot február 28-án a megyei szolgáltatóhelyek könyvtárosainak. A szakmai nap programját minden évben úgy alakítjuk ki, hogy az elhangzó témák segítsék kollégáink munkáját, illetve az előadásokon hallott ötletekkel lehetőségük legyen akár a helyi szolgáltatás bővítésére.

Az idei szakmai napunk az internet és a könyvtár kapcsolódásait járja körül. A rendezvény vendége dr. Egervári Dóra, a PTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Tanszék tanszékvezetője, egyetemi adjunktusa, Farkas Ferenc, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtár igazgatója, Erdős Zoltán, a Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztály osztályvezetője, illetve Kerner Barbara, a Europe Direct Baranya tájékoztató központ vezetője volt. Az előadások után átadásra kerültek az „Év BKSZR munkatársa” díjak is.

A résztvevő vendégeket Miszler Tamás, a Csorba Győző Könyvtár igazgatója köszöntötte, első előadónk dr. Egervári Dóra volt, akinek a *Könyvtárak a közösségi médiában – avagy kit, hol és mivel érünk el?* című előadását hallgathattuk meg, melynek témája a közösségimédia-felületek használata volt. Megtudhattuk, hogy melyik milyen specifikummal rendelkezik, elmondta, hogy mindegyik ad valami újat, újdonságot. Minden közösségimédia-felületnek megvan az életrajza, van egy felszálló ága, amikor mindenki ugyanazt használja, de egy idő után telítődik: erre példa a Facebook, amely jelenleg lecsengő időszakában van. A könyvtárak közösségi média használata nagyon változó: nem kell minden felületet használnunk, de fontos, hogy ismerjük a korosztály szerinti használatot, valamint azt is, hogy kit hol tudunk megszólítani: pl. a tini korosztály már nem használja a Facebookot, inkább a TikTokon elérhető. Lényeges, hogy tudjuk a szolgáltatásainkat, rendezvényeinket, tanfolyamainkat promotálni a közösségi felületen. Nagyon fontos az olvasói igények felmérése is, itt meg tudjuk szólítani akár a nem aktív használókat, csoportokat. Sok visszajelzést kaphatunk, ha jól élünk ezekkel a lehetőségekkel.

Tudatos brandépítéssel hangsúlyozni lehet, hogy a könyvtár ma már sokkal többet jelent, mint könyvek kölcsönzése, hiszen működhet közösségi térként, tanulási színtérként, kutatóhelyként, rendezvénytertként vagy akár gyakorlóhelyként is. Fontos hangsúlyozni a használók, érdeklődők felé, hogy a könyvtárak kiemelt feladata az egész életen át tartó tanulás segítése, az információs műveltség és a digitális kompetenciák fejlesztése a könyvtári, sőt akár az online térben is. Sokat számít a használóktól való visszajelzés/feedback: ha a követők számának 10%-a valamilyen formában visszajelez, az már jó aránynak számít. Fontos figyelni, hogy egy-egy posztunk mennyire népszerű és arany szabály, hogy a kevesebb tartalom néha több. Ne osszunk meg érzékeny témát, félreérthető üzeneteket, figyeljünk a nyelv-

tani hibákra, a jó minőségű fotókra stb. Nem szabad elzárkózunk az új lehetőségektől, nyitottnak kell lennünk, de nem kell minden felületet használnunk. Meg kell találni a megfelelő felületet intézményünk profilja számára, és elegendő energiabefektetéssel egy jó oldalt tudunk működtetni.

A következő előadónk Farkas Ferenc volt, aki *A könyvtárak innovációs gyakorlatai és lehetőségei az álhírek terjedése ellen* címmel tartotta meg előadását. Bemutatta az álhírek eredetét és történelmi hátterét. A fake news/álhír fogalma viszonylag nem régóta van velünk: a 2016-os amerikai elnökválasztáshoz köthető és kimagaslóan sok álhír terjedt a Covid-járvány idején. Az álhír-tartalmaknak, álhírgyártóknak különböző célja lehet, pl. névlopás, kattintásvadászat, propaganda vagy humor stb. Beszélt az egyéni felelősségről is: az információ megosztása előtt érdemes mérlegelni pár szempontot. Tisztázni kell, hogy mi a célom velem, van-e róla hivatalos vagy megbízható hírforrás vagy segíti-e a tisztánlátást, eligazodást stb. Kiemelten beszélt a könyvtárosok felelősségéről és lehetőségeiről, arról, hogy az önkritikus gondolkodás nagyon fontos és hogy miként szállhat szembe a szakma az álhírekkel. Fontos, hogy kooperáljunk más intézménnyel, partnerekkel és használói csoportokkal. Az emberekre mostanában a hírkerülés és a média-negativitás (információs túlterheltség, tehetetlenség, félelem) jellemző. Ez azt jelenti, hogy csökken a hagyományos hírmédia szerepe, vagy a Facebookon megjelenő hírek fogyasztása. Ellenben egyre népszerűbbek a podcast tartalmak, egyéb közösségi média felületek, és az influenszerek. A posztigazság társadalomban a lakossági szkepticizmus és az intézményekkel, médiával szembeni bizalmatlanság növekszik, azonban a könyvtár iránti bizalom még fennáll és erre kell törekedni, ezt kell megőrizni.

A könyvtárak segítséget tudnak nyújtani a hiteles tartalmakhoz való hozzáférésben, ajánlani tudják online gyűjteményüket, adatbázisokat, illetve folyóiratokat.

Beszélt még a podcast online tartalmak gyűjtéséről, amelyek hasznosak lehetnek a könyvtárak számára, illetve, a saját tartalmak gyártásáról és annak előnyeiről. Ezekkel a tartalmakkal a nem könyvtártagokat is el tudjuk érni az online felületeken keresztül. A könyvtárak programokat, előadásokat, foglalkozásokat is szervezhetnek az álhírekkel kapcsolatban, ehhez sorolt fel jó pár példát és hangsúlyozta, hogy a könyvtárnak nem az a célja, hogy a bezárkózást és a hírkerülést segítse, hanem próbálja a tudatosságot, az „mentális immunrendszert” erősíteni.

A kávészünet után Erdős Zoltán az *Ősnyomtatványoktól a webarchiválásig - A Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Osztályának tevékenysége* címmel tartott előadást, melyben történeti áttekintést nyújtott a Helyismereti Gyűjteményről, a gyűjtőkör alakulásáról, bővítéséről és helyzetéről, bemutatta tevékenységét és a feladatköröket. Felhívta a figyelmet arra, hogy a Helyismeret nem csak kötelezpéldányként érkezett, kötelezően beszerelt dokumentumokat fogad be, hanem minden olyan dokumentumtípust, amely megtalálható Baranya vármegye településein: pl. rendezvénymeghívók, plakátok, helyi folyóiratok (papír és/vagy online formában is). Példákat mutatott arra, hogy különböző forrástípusok (újságok, aprónyomtatványok, fotók, videóarchívum stb.) hogyan válnak kutathatóvá helyben vagy akár otthonról is különböző adatbázisokon, online felületeken (Corvina katalógus, mediadigital.hu, Magyar Nemzeti Digitális Archívum vagy a CSGYK YouTube csatornája) keresztül.

Utolsó előadóként Kerner Barbara volt, aki a 2024-es európai parlamenti választásokról tartott előadást. Előadásában felhívta a figyelmet a választás fontosságára, felelősségére, tájékozott a választás szabályairól, az Európai Parlament munkájáról, a döntéshozatal menetéről, illetve az EP eredményeiről.

Az előadások után és a szakmai nap zárásaként intézményünk átadta az „Év BKSZR munkatársa” díjat, amelyet megosztva a Mohácsi Ellátási Térséghez tartozó Liptód település könyvtárosa, Maul Antalné és a Pécsváradi Ellátási Térséghez tartozó Hosszúhetény könyvtárosa, Wágner Mónika kapott meg, vala-

mint a referensek javaslatai alapján az ellátási térségek egy-egy munkatársát is elismertük kiemelkedő munkájuk alapján.

- A Könyvtárbusz 2. szolgáltatási helyei közül, Regenyéből: Kocsis Lászlóné
- A Pécsi Ellátási Térségből, Pellérdről: Dömse Dalma
- A Sásdi Ellátási Térségből, Paléből: Rumpfi Éva
- A Sellyei Ellátási Térségből, Magyartelekről: Rauschenberger Éva
- A Siklósi Ellátási Térségből, Mattyról: Bicsár Mónika
- A Szentlőrinci Ellátási Térségből, Boldogasszonyfáról/Csebényből: Pápai Erzsébet
- A Szigetvári Ellátási Térségből, Somogyviszlóból: Bérces Mihályné
- A Villányi Ellátási Térségből, Szederkényből: Béládi Melinda

Mizerák Andrea – Csorba Győző Könyvtár

Baba-mama szakmai nap a szegedei Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ) és a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár 2024. február 22-én rendezte meg a Baba-mama szakmai napot Szegeden.

A rendezvényen számos előadás zajlott, melyek között elhangzottak olyan témák, amik a hagyományaink átörökítéséről, a TSMT módszerről és alkalmazásáról, okosító tornáról, illetve a közösségek fontosságáról és a baba-mama klubokról szóltak. Betekintést kaptunk az olvasóvá nevelés folyamatába már a születéstől kezdve, valamint megismerhettük a baba-mama foglalkozások hagyományát is.

A rendezvényen a Csorba Győző Könyvtárat három kollégával képviseltük.

„Zajra föl!” – idézem **Tózsér Istvánné Géczy Andrea**, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnökének köszöntő szavait, amelyekkel arra buzdította a résztvevőket, hogy minél több alkalommal legyen lehetőség a zenés, csörgős játékok beépítésre, használatára a könyvtári foglalkozásokon és baba-mama klubokon. Felhívta arra is utalt, hogy a szakmai napon résztvevő megyei könyvtárak vezetői több készletből álló zenés játékot, csörgődobot, triangulumot, csörgő tojástartót és megannyi érdekes hangszert vehettek át, hogy ezekkel az eszközökkel a gyermekkönyvtári foglalkozásaikat színesíthessék, tartalmasabbá tehessek.

Első előadóként **Sándor Ildikó**, a Hagyományok Háza munkatársa a hagyományaink átörökítéséről beszélt az ölbeli játékok vonatkozásában. A generációk közötti, néphagyomány alapú tudásátadás háttérbe szorult, egyúttal teret nyert a digitalizáció. Megváltozott a családi közeg, a többgenerációs együttélések már nem jellemzőek, így kevés az „anyáról lányára” történő tudás- és tapasztalatátadás. Régebben a nagymamáink nagyjából harminc, ölbeli játékok során alkalmazható mondókat tudtak, az ő lányaik már csak tízet és a mai szülők jó, ha hármát-négyet tudnak fejből. A szülőknek mintaadásra van szükségük, hogy az anyukák és apukák megértsék, megtanulják és hazavihessék a játékokat és a fogásokat, megérintve ezáltal a gyermekükkel az intimitást, szentitívást, bizalmi kapcsolatot, spontaneitást. Játék közben speciális érzelmi állapotba kerül a gyermek, ami által újra és újra várja ezt az élményt. Az intézményesített, szervezett foglalkozások keretrendszerét alternatívát kínál az elszemélytelenedő világban az egymáshoz kapcsolódáshoz.

Ezt követően **Szuck Mónika**, az Okosító Torna A Gyermekekért Alapítvány terapeutája a TSMT módszerről és alkalmazásáról

beszélt. Az előző előadásra reflektálva kiemelte az otthon elvégzett ölbeli játékok fontosságát, ami segíthet megelőzni a babáknál a megkésett/felgyorsult mozgásfejlődés, a megkésett beszédfejlődés, a beszédhiba, a „disz”-ek, a tanulási problémák, a tanulási zavar és a magatartási probléma kialakulását. A szülők nehezen fogadják el, hogy a gyermekük kilóg a sorból, más, mint a többiek, így a lelki tanácsadás is fontos eleme ennek a segítő terapeuta szakmának. A vizsgálatokat követően otthoni és csoportos fejlesztések is létezhetnek, de a gyakorlás hiánya több esetben tapasztalható, mert a szülők sokszor feladják a gyakorlatok elvégzését gyerekükkel. Azonban, ha egy gyermeket otthon rendszeresen treníroznak a figyelem megtartására és a keretek betartására, akkor a csoportban is jól tud együttműködni. A téma feloldására az előadó híres embereket említett, akik ugyancsak hiánytűnetekkel küzdöttek, de végül sokra vitték, így például Albert Einstein, Harrison Ford vagy Leonardo DiCaprio.

A következő előadó **Gesztes Olympia** a Három Királyfi, Három Királylány Mozgalomtól is a közösségek fontosságára hívta fel a figyelmet. Rámutatott, hogy kevés közösség van egy-egy településen, holott a közösséghez tartozás igénye alapvető szükséglet az emberek számára, legyenek akár szülői vagy gyermeki létben. Egy baba-mama klub kiváló színtere lehet ezeknek a kapcsolódásoknak, egy könyvtári helyszín pedig remek kerete a foglalkozásoknak. Olympia bemutatta a mozgalmuk kiemelkedő programjait, mint például az Apa-füzeteket, amelyek gyakorlati információkat tartalmaznak a szülőknek, a családbarát munkahelyek díját, a #mutiholdolgozol kampányát, a „Gyereket a magasba!” akciót. Számomra a vándorbölcső és a babazászló készítésének ötlete volt a legkreatívabb, amelyekre a gyermekek születésekor pályázhatnak a szülők, jelezve a közösségnek, hogy kisbaba érkezett az adott családhoz.

A negyedik előadást **Kovács Zsanett**, a Móra Könyvkiadó munkatársának prezentálásában hallhattuk, aki nagyrészt gyarapítási tippeket adott a könyvtáros kollégáknak arra vonatkozóan, hogy a Móra Kiadó könyveiből korcsoportokra lebontva mit ajánl beszerzésre a gyerekkönyvtári állományba. Diáin bemutatta, hogy mi az igénye az egyes korcsoportoknak, mi a fejlesztendő terület, és mi az elérendő cél. Böngészők, képeskönyvek, lapozók, mesék, versek, mondókák, látást fejlesztő babakönyvek kerültek fókuszba. Kiemelte, hogy nem csak akkor kell mesélni a gyerekeknek, amikor már megértik, hanem érdemes már a fogantatástól, hiszen az agy fejlődése már ekkor is befolyásolható általa. Beszélt

a könyvek fontosságáról a mozgóképes mesenézéssel ellentétben. A kiadó *Babageometria* című kiállítását a rendezvény kíséző programjaként a szegedi könyvtár gyermekkönyvtári részlegén tekinthettük meg.

A szegedi fiókkönyvtárakból az Agóra Gyermekkuckó képviseletében **Molnár Györgyné** beszélt a kuckó történetéről, a Covid-időszak nehézségeiről, az eddig megvalósult programokról, könyvtári foglalkozásokról. A programkínálatukban találunk dúdolgató, daloló, mondókázó és mesélős foglalkozásokat is: *Mese, mese mátká...*, *MackóKuckó*, *BabaKuckó*, *MeseKuckó*, *Huncutkodó* baba-mama klub, *Zöldellő* zenebölcső babaknak, *Táncolj Babám!* zenés-táncos mozgásfejlesztés. A babás kincsestárban gyakran vendégelőadók is színesítik a baba-mama klubos repertoárt.

A szakmai program zárásaként meghallgattuk **Horváth-Rózsa Anikó** előadását a maroslelei könyvtári szolgáltatóhely munkájáról, baba-mama programjairól és a helyi babaszületések köszöntéséről.

A konferencia tartalmas, színes és sokrétű ismeretanyagot nyújtott a résztvevők számára, melyből a könyvtárosok rengeteg ötletet meríthettek munkájuk színesítéséhez, ezzel is segítve a szülők és gyermekeik kapcsolatát, a gyermek személyiségfejlődését. Számos eszközt és lehetőséget mutattak be az előadók, melyekből minden könyvtár ki tudja választani a saját adottságaihoz, lehetőségeihez leginkább illeszkedő program összeállításához megfelelő módszereket.

Számomra – és úgy vélem, minden résztvevő számára – inspiráló, feltöltő, és a munkában kiválóan hasznosítható gyakorlati tudást nyújtó lehetőség volt ez a konferencia, amiből úgy a könyvtár, mint az azt látogató szülők és gyerekek is sokat profitálhatnak a későbbiekben.

Csuka Dalma – Csorba Győző Könyvtár

Adventi irodalmi teadélután és meseíró pályázat Kiskassán

Akiskassai Tudás Koronája Könyvtárban 2023. december 2-án *Szívünkben az ünnep* címmel adventi irodalmi teadélutánt rendeztek.

A rendezvény keretében a helyi gyermekek számára előzetesen meghirdetett meseíró pályázatra beérkezett alkotások meghallgatására, és a résztvevők közti ajándéksorsolásra is sor került.

A program legfőbb célja azon túl, hogy hozzásegítse a résztvevőket a várakozás izgalmának mélyebb megéléséhez, nem volt kisebb, mint kicsiknek-nagyoknak egyaránt mankót kínálni ahhoz, hogy korunk kihívásainak dacára új értelmet

vagy újra értelmet tudjanak adni a karácsonynak, a személyes kapcsolatok megteremtésének.

Az érkezőket teaválogatás, mézeskalács és egyéb finom sütemények várták. A teadélután első felében Erdélyi Alexandra főszerző elmondott néhány ünnephez kapcsolódó gondolatot, majd több különböző, a magyar irodalom nagyjainak tollából származó idézet és vers hangzott el. Ezt követően a jelenlévők papírra vetettek néhány karácsonyi jókívánságot, amelyet olyan gyerekeknek címeztek, akik kórházban töltik a karácsonyt. Az üzenetek egy mesébe beleszöve, Kiskassa község nevében kerültek továbbításra a Pécsi Gyermekgyógyászati Klinika számára, ahol nagy örömmel fogadták, és köszönetüket fejezték ki a gyermekek nevében is.

A délután második felében a meseíró pályázaton résztvevő öt gyermek olvasta fel alkotását; kreatív, ünnepi hangulattól átítatott meséket. A támogatók nagylelkű felajánlásainak hála minden gyerkőc értékes ajándékban részesült, melyek között állatkerti belépőjegytől kezdve, könyveken, könyvutalványon át, a Zsolnay Negyed VR Univerzumába szóló belépőjegyig még kutyatartási kellékeket forgalmazó webshopban levásárolható utalvány is volt.

Mindenkinek jutott valami különleges, izgalmas ajándék, Kiskassa Önkormányzata pedig minden résztvevő számára egyformán biztosított egy különféle édességekből álló ajándékcsomagot. A kicsik így úgy érezhették, hogy az alkotásba fektetett energiájuk nem csupán dicsérő, elismerő szavakkal, hanem kezelhető jutalmakkal is megtérült.

A rendezvény jó hangulatú, kötetlen beszélgetéssel ért véget, amely során karácsonyi emlékektől kezdve sportmérkőzésekig sok mindenről szó esett. Mindenkinek sikerült megmerítkéznie az ünnep varázsában, az irodalom kínálta szépségekben, a közösség megtartó erejében.

A tapasztaltak azt mutatják, hogy egyrészt az ilyen típusú rendezvények létjogosultsága mai, erősen digitalizált környezetünkben sem megkérdőjelezhető. A lehetőségek széles tárházát kínáló online térnek kétségtelenül megvannak a maga előnyei és szintúgy a maga haszna, de semmi sem pótolhatja a közösségben, együtt átélt élményeket, a személyes interakciókat, különösen egy olyan örömteli eseményre való készülés kapcsán, mint a szeretet ünnepe.

Rendkívül fontos ennek az üzenetnek a közvetítése a felnövő generációk felé, ebben a folyamatban is kiemelt szerepe van a hasonló jellegű programoknak. Másrészt, noha kultúránk, irodalmunk életben tartásának, népszerűsítésének feladata nem mindig tűnik egyszerűnek az aprófalvakban, azért fontos és érdemes foglalkozni vele.

A rendezvény támogatói: Kiskassa Önkormányzata, Csorba Győző Könyvtár, Zsolnay Kulturális Negyed, QueSoft Kft., Rozbel.

Fotók: Veszprémi István
Erdélyi Alexandra

INTERJÚ

A fókusz a vizuális történetmesélésen van – interjú Oravec Gergellyel

Régi vágyam volt gyerekkönyveket rajzolni, ennek ellenére nem teljesen tudatosan történt, inkább egyik dologból jött a másik – mesélte Oravec Gergely illusztrátor, kétszeres Alfabéta-díjas képregényalkotó, aki az első PécsLIT Kölyök Fesztiválra képregény workshopkal érkezik.

2022-ben az Alfabéta-díj kép-novella kategória nyertese a Zoé és Pamacs kalandjai: Az aquincumi víziorgona szelleme című, Hudra Mónival közös képregényetek volt. Korábban is nyertél már, de a Blossza inkább felnőtteknek szóló alkotás volt. Van különbség a gyerek és a felnőtt képregények alkotói folyamatában? Ha igen, mi?

Számomra egyértelműen van, mert korábban inkább olyan képregényeket készítettem, amelyek az én életemen alapultak, én voltam a főszereplőjük. Ezek néha csak egy érzést, hangulatot mutattak be, vagy egy vicces helyzetet, ami megtörtént velem, szóval nem kifejezetten történetmesélő képregények voltak. Kevés tervezés és sok spontán megoldás, formai kísérletezés jellemzi őket.

A gyerekképregényeket ennél összetettebbnek érzem. Először is ki kell találni és meg kell írni egy kerek, összefüggő, értelmes történetet, ami önmagában nagy feladat, és nekem egyedül talán még nem is menne – ezért is dolgozunk együtt Mónival, akinek olyan szuper ötletei vannak, mint senki másnak. Aztán ezt a történetet át kell ültetni a képregény nyelvére: le kell bontani oldalakra, képkockákra, sőt szövegegységekre, mert bizony arra is figyelni kell, hogy ne legyen túl sok a szöveg a rajzok kárára. Általánosságban véve fontos szempont, hogy könnyen olvasható legyen a képregény, ne legyenek benne nehezen értelmezhető beállítások vagy túl elvont képi megoldások. És külön kiemelném a színek szerepét: bár én nagyon szeretek fekete-fehérben alkotni, ha gyerekeknek rajzolok, nem kérdés számomra, hogy színesnek kell lennie!

Neked mi volt a kedvenc gyerekképregényed?

Mint a generációmból oly sokan, gyerekként én is elsősorban a 90-es években az újságosnál kapható amerikai képregényekért rajongtam: *Pókember*, *Superman* és *Batman*, *Tini Nindzsa Teknőcök*, na meg *Garfield*.

Hogyan kerültél a gyerekkönyvillusztrátori pályára?

Régi vágyam volt gyerekkönyveket rajzolni, ennek ellenére nem teljesen tudatosan történt, inkább egyik dologból jött a másik. Úgy indult, hogy besegítettem Hegedűs Márton képregényrajzoló barátomnak az új *Ablak-Zsiráf*-sorozat illusztrálásába (Dudás Győzővel együtt, aki azóta maga is szép gyerekkönyvillusztrátori karriert épített). Így kerültem a Móra Kiadóhoz, akik ezután nem sokkal meg is bíztak egy meseregény, Pacskovszky Zsolt *Dodó* című könyvének illusztrálásával. Azóta pedig már a sokadik könyvet illusztrálok nekik és más kiadóknak, de azt hiszem, mindmáig ez az első maradt az egyik kedvenc munkám.

Megrajzoltad *Petőfit*, a sztárt, *Bibliai szuperhősöket*, M. Kácsor Zoltán koboldjait is és sorolhatnánk még. Hogy zajlik az alkotói folyamat egy könyv illusztrálásakor? Mennyire kell együttműködnöd a szerzővel?

A folyamat röviden úgy zajlik, hogy elolvasom a szöveget, és jó esetben rögtön látom is magam előtt, mit és hogyan akarok belőle megrajzolni. Sokszor egy, már előtrórdelt anyagot kapok, amiben ki van hagyva a hely a rajzoknak, esetleg szerkesztői javaslatokkal ellátva, amiket vagy megfogadok, vagy nem. Sajnos azt nem én döntöm el, hogy színes vagy fekete-fehér rajzok kerülnek-e egy könyvbe, hanem a kiadó, ehhez tehát alkalmazkodni kell. A szerzőkkel viszont nem szoktam konzultálni, és szeren-

Illusztráció a *Berci és a koboldok* című sorozatból

csére ők sem érzik szükségesnek, hogy beleszóljanak a rajzokba. Eddigi tapasztalataim szerint az írók megbíznak az illusztrátorokban, és örülnek, hogy a rajzoló a saját ötleteivel, látásmódjával hozzátesz a könyvhöz.

Van olyan gyerek-, vagy akár felnőtt könyv, aminek szívesen elkészítenéd a képregény adaptációját?

Múlt nyáron olvastam először Mary Shelley-től a *Frankensteint*, és rögtön azt éreztem, hogy képregényt akarok csinálni belőle, annyira megfogott. Gótikus regényként nyilván kínálja magát az expresszív képi megjelenítésre, de én inkább egy olyan adaptációt képzelek el, ami közelebb áll a visszafogottabb, szerzői stílusomhoz, és a mű filozófiai oldalát domborítja ki. Egyébként pedig kamasz korom óta vallom, hogy *A Mester és Margaritából* remek képregény lenne. De Kafkától is szívesen megrajzolnék valamit. A gyerekkönyvek közül *A végtelen történetet* mondanám, de mivel az az egyik kedvenc könyvem, félek, hogy csak elrontanám. Van, amit jobb meghagyni eredeti formájában.

Mit gondolsz, milyen szerepe van a 21. században a könyvtáraknak?

Mivel édesanyám könyvtáros, és én is dolgoztam már olvasószolgálatban, a könyvtárakat különösen fontos intézményeknek tartom. Szerintem nagyrészt ma is ugyanaz a szerepük, mint húsz, vagy akár kétszáz évvel ezelőtt: a tudás rendszerezése és hozzáférhetővé tétele bárki számára. De nyilván nem mindegy a hogyan, ezért jó, ha közösségi térként is tudnak működni, ahova jó betérni, ahol jó időt tölteni. Ebben fontos szerepük van a kiállításoknak, foglalkozásoknak, vagy az olyan kulturális programoknak, mint a PécsLIT Irodalmi Fesztivál.

Mi volt a legizgalmasabb irodalmi esemény, amin mostanában részt vettél?

Hazabeszélek: legutóbb a Győri Könyvszalonnán mutattuk be M. Kácsor Zoltánnal a *Berci és a koboldok* - sorozat harmadik részét, egy interaktív felolvasós-rajzoló program keretében. Mindig nagy élmény, amikor egy könyv ilyen formán életre kel!

A PécsLIT Kölyök Irodalmi Fesztiválra képregény workshopkal érkezel, mesélnél erről egy kicsit?

A vizuális történetmesélés lesz a fókuszban, egy rövid bemutatót követően először karaktereket fogunk kitalálni, majd azok köré épít mindenki egy rövid képregényt. Lehet majd dolgozni template-oldalakkal, vagy teljesen szabadon is, ki ahogy szeretne, nincsenek kötöttségek. 9-10 éves kortól 14 éves korig ajánlom, de persze kisebbek és idősebbek is jöhetnek rajzolni. Azt vallom, hogy bárki tud képregényt csinálni, csak nyitottság és lelkesedés kell hozzá. És hát gyerekeknél szerencsére egyikből sincs hiány.

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

Fotó: Oravecz Dénes

„A jó szöveg mellett nagyon fontos a jó illusztráció is” – interjú Kovács Judittal

Társasjátéksarokkal érkezik a Tudásközpontba a Pécsi Pagony csapata az első PécsLIT Kölyök Fesztiválra. Kovács Judittal, a bolt tulajdonosával a gyerekkönyvek pótolhatatlanságáról, az olvasóvá válás lépéseiről beszélgettünk.

2017 szeptemberében nyílt a Pécsi Pagony, és rögtön Made in Pécs Kultúra Junior díjas is lett. Miért épp egy könyvesboltot szerettetek volna, és hogy találtatok a Pagonyra?

Könyvek között nőttem fel, nagyon közel áll hozzám ez a világ, ennek ellenére teljesen más pályáról érkeztem a könyvesboltba. Jogászként végeztem és pár évig ügyvédként dolgoztam, mielőtt megszülettek a gyerekeink. Amikor a második gyerekünk is nagyobbacska lett, elkezdett foglalkoztatni a gondolat, hogy valamilyen gyerekekkel kapcsolatos vállalkozásba szeretnénk fogni a párommal, Zolival közösen. Sok ötletünk volt, de egyiket sem éreztük az igazinak. Ilyen előzmények után találkoztunk a Pagony hirdetésével, hogy Pécssett keresnek partnert, aki a városban Pagony könyvesboltot nyitna. Ez az üzenet mint ha nekünk szólt volna. Jelentkeztünk, és sikerült megállapodni. A Pagonyban az tetszett különösen, hogy speciális, kifejezetten a gyerekekre koncentrál, és nem csak könyveket és játékokat árulunk, hanem gyerekeknek szóló foglalkozásokat is tartunk, ami sokkal összetettebb és kreatívabb feladat.

Szerinted mitől lesz jó ma egy gyerekkönyv?

Szerintem manapság a jó szöveg mellett nagyon fontos a jó illusztráció is a gyerekkönyveknél, sőt még az ifjúsági könyveknél is. A mai gyerekek nagyon vizuálisak és „meg is kell fogni” valamivel őket, mert a rengeteg inger mellett a könyveknek is haladni kell a korról, hogy a gyerekek egyáltalán kézbe vegyék őket. Azt viszont biztosan állíthatom, hogy különösen szerencsés helyzetben vagyunk, mert Magyarországon nagyon sok jó író és rengeteg tehetséges illusztrátor van, így nem vagyunk híján a jó gyerekkönyveknek! A Pagony Kiadó különös figyelmet fordít az új tehetségek felkutatására és szívesen ad ki egy-egy különlegesebb művet is, ezeket mi mindig nagy szeretettel ajánljuk a vásárlóinknak. Szeretjük, ha egy könyv egy kicsit szemléletformáló is és igazi élményt ad az olvasónak mind vizuálisan, mind tartalmában.

Mondanál egy személyes gyerekkori és egy mostani kedvencet?

Ha a gyerekkori kedvenc könyvről van szó, valahogy egyből Mikes Lajos: *Sanyi manó könyve* jut eszembe, nem is tudom miért, mert felnőtt fejjel már nem igazán tudok vele azonosulni. De szinte előttem van a kép, ahogy mindig ezt kértem a nagymamámtól, hogy olvassa nekem, és ha véletlenül nem jól olvasott egy sort, kijavítottam, hogy nem úgy van! Nagyon nehéz könyvesboltosként a mostani kedvencet megnevezni, hiszen ez szinte hétről hétre változik, ahogy egy-egy újdonság a kezünkbe kerül. Nagyon szeretem a Csimota Kiadó könyveit,

ők mindig különlegességgel rukkolnak elő, de természetesen a Pagony Kiadó könyvei közül is vannak kedvenceim, például Harcos Bálinttól a *Boszorkánycica*, vagy Dániel András: *Mit keresett Jakab az ágy alatt?* című könyve.

Digitalizált világunkban szerinted mennyire marad meg a gyerekek életében a könyvek helye?

Azt gondolom, hogy amíg mi, szülők fontosnak tartjuk azt, hogy a gyerekeink kezébe könyvet adjunk a digitális eszközök helyett (mellett...), addig meg fog maradni a könyvek szerepe, mert a mai kisgyerekek ugyanolyan nyitottan és belülről fakadó kíváncsisággal fordulnak a könyvek felé, mint a korábbi időszakban. Ezt nagyon jól látjuk itt a könyvesboltban, az 1-3 éves korosztály egyszerűen imádja a könyveket, a meséket, a közösen eltöltött időt. Ha ezt sikerül átvinni nagyobb korba is, az hatalmas siker! Szerintem nagyon nagy szüksége lenne a mai gyerekeknek, kamaszoknak az elmélyült olvasásra, hogy kicsit kiszakadjanak a mindennapokból és belefeledkezzenek egy jó történetbe, sőt, akár új nézőpontokat ismerjenek meg és minél nyitottabbak legyenek egymásra és a világ dolgaira. De tudom, hogy ez nem könnyű. Mi mindig azon vagyunk, hogy ajánlásainkkal sikerüljön azt a könyvet megtalálni, ami az olvasás felé terelheti a gyerekeket.

Mit gondolsz a könyvtárak 21. századi helyzetéről?

Mindig is szerettem könyvtárba járni, és nagyon tetszik az az új irány, amit mostanában a könyvtáraknál tapasztalok. Arra gondolok, hogy a könyvtárak is igyekeznek komplex módon hozzájárulni a gyerekek olvasóvá válásához. Nem csak könyveket lehet kölcsönözni, hanem szuper programokon lehet részt venni, kellemes, igényes környezetben lehet eltölteni akár egy egész délelőttöt, élményekben részesülnek a gyerekek és ez megalapoz egy kellemes érzést, ami a könyvekhez társul. Azt gondolom, hogy a könyvtárak és a könyvtárban dolgozó szakemberek nagyon sok energiával nagymértékben hozzájárulnak a mai generáció olvasóvá válásához.

Miért tartottátok fontosnak, hogy csatlakozzatok a PécsLIT Kölyök Fesztivál eseményhez?

A PécsLIT Irodalmi Fesztivált a kezdetek óta követjük és egy-egy programmal be is csatlakoztunk a fesztivál eseményei közé, gyerekeknek szóló programokat, könyvbemutatókat tartottunk. Nagy öröm számunkra, hogy most kifejezetten a kisebb korosztályt célzó esemény fog létrejönni, és természetesen rögtön igent mondtunk a felkérésre, hogy csatlakozzunk. Társasjáték-sarokkal készülünk a PécsLIT Kölyök Fesztiválra, amit úgy kell elképzelni, hogy visszük a Pagony Játékiadó összes társasjátékát, röviden elmagyarázzuk a szabályokat és mehet is a játék, mindent ki lehet majd próbálni. Személy szerint nagyon örülök, hogy egy irodalmi fesztivál itt Pécsen ekkora érdeklődés mellett zajlik és ugyanezt a sikert kívánom a PécsLIT Kölyök Fesztiválnak is!

Simonfalvi Anita – Csorba Győző Könyvtár

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

Matty könyvtári szolgáltatóhely

Matty Siklóstól délre, a horvát határtól 4 kilométerre, a Dráva közvetlen szomszédságában fekszik. Településünket egy 1121-ből fennmaradt oklevél még Moch alakban írva említi. A 18. században Maty, majd száz évvel később a mai nevén találjuk az okmányokban.

Az 1785-ös Széchényi Descriptioban arról írtak, hogy a mattyiak ismerték a kéményt, de a lakóépületek még középkori módon készültek. Ez a füstelvezetés a faluban annyira lassan terjedt, hogy még a 20. században is Füstös Mattynak hívták a környékbeli a települést. Matty határa természetvédelmi terület, ahol egy szép tó és egy egyedülálló madáremlékpark (Pantheum Avium) is található, ahol a kihalt madárfajok emlékére kopjafákat állítottak.

A község határán horgásztó és a mellette található vendégház várja a horgászokat. A tóval szemközt működik a Gáti ta-

nya, panzióval, étteremmel, lovaglási lehetőséggel. A Kormorán Vendégházat egy vállalkozás működteti, melyben iskolai csoportokat fogadnak egész évben. Munkalehetőséget a községben a Pécsi Kerfém Bt. és VG-Profi Kft. (lakatosüzem), valamint a Boschplast Kft. (műanyag-feldolgozó) biztosít.

A településünkön óvoda működik, viszont a tanulók Siklósról vagy Drávaszabolcsra járnak iskolába. Könyvtárunk a régi iskola épületében található, az önkormányzati hivatallal és óvodával együtt. Az intézményben DJP Pont is működik, így szabadon hozzáférhető internet, valamint nyomtatási és fénymásolási lehetőség várja a település lakóit.

Szolgáltatóhelyünk a Siklósi Ellátási Térséghez tartozik, és referensünk Kiss Adrienn, aki folyamatosan biztosítja számunkra a dokumentumokat, legyenek ezek kötelező olvasmányok vagy olvasóink kedvenc íróinak kötetei. 2021-ben a papír alapú kölcsönzést felváltotta a Corvina Integrált Könyvtári Rendszer, amelyen keresztül a beiratkozás és a kölcsönzés történik. A Csorba Győző Könyvtár az évek alatt számítógépekkel, bútorral fejlesztette, illetve programokkal támogatta a könyvtárat. 2022-ben a megyei könyvtár segítségével sikeresen pályáztunk a Nemzeti Kulturális Alap által kiírt, a „Települési könyvtárak szakmai eszközfejlesztése, korszerűsítése” című pályázaton. A nyertes pályázatnak köszönhetően sikerült egy nagyobb helyiségbe költöztetni a könyvtárat.

A nagyobb térben kialakításra került a gyereksarok, amit az óvodások nagy örömmel használnak a nekik tartott rendezvé-

BEMUTATKOZNAK KÖNYVTÁRAINK

nyeken. A kicsiket gyerekasztal, gyerek székek és babzsák várja. A tágas tér alkalmas lett nagy létszámú csoportos foglalkozások megrendezésére. A már szinte hagyománynak számító rendezvényeink mellett minden évben regisztrálunk az Országos Könyvtári Napokra, ahol gyerek- és felnőtt programokat is tartunk. A kreatív foglalkozások mellett a játékos vetélkedőkre is igény van, például nagy kedvenc az Ország-város, amire akár napokig is készülnek a játékosok, keresve a jobbnál jobb

megoldásokat a könyvtárban megtalálható könyvek segítségével. A könyvtár heti három alkalommal délután és két alkalommal délelőtt tart nyitva, igazodva a lakosság igényeihez. A település lakói nem csak könyvet kölcsönözni járnak ide, hanem szívesen társasoznak, folyóiratot olvasnak, beszélgetnek, illetve a könyvtári programoknak lelkes résztvevői is.

Bicsár Mónika

Matty Könyvtári, Információs és Közösségi Hely

HELYI ÉRTÉK

Jubilál a pécsi tévétorony – II. rész (A működés)

Az előző lapszámban áttekintettük a tévétorony fordulatokban bővelkedő építéstörténetének főbb sarokpontjait, most pedig végigkísérjük immár fél évszázados működését, mely a sajtóforrások alapján nem tekinthető egyöntetű diadalmenetnek, sokkal inkább jellemző rá az örök küzdelem a szolgáltatások fenntartására.

1974 áprilisában megnyílt a torony mellett, az egykori Kiss József-kilátó helyén létesített Misina étterem, mely igen hamar, meglehetősen felkapott, reprezentatív szórakozóhely lett, így lényegesen hozzájárult a Misina-tető turisztikai infrastruktúrájához. (1. kép)

Megnyílása után a tévétoronyról a sajtócikkeknek alapvetően három típusa jelent meg: ezek jobbára a torony látogatottságáról, illetve a műszaki problémákról, kisebb mértékben pedig gépészeti/műszaki fejlesztésekről számoltak be.

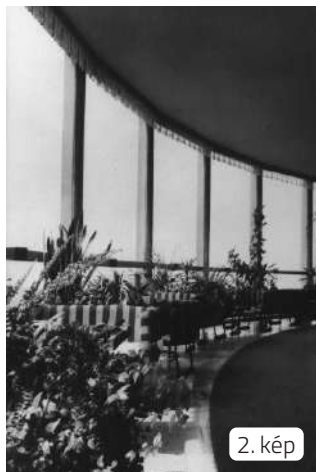
1974 áprilisában a helyi sajtó szerint a tévétoronyot első évében 261 ezer látogató kereste fel. 1975. január 20-án a Dunántúli Napló így festette le a Misina-tető látogatottságát egy tavaszi vasárnapon: „A tv-presszóban több mint másfélezer vendég fordult meg. A Misina étteremben egy pillanatra sem tudtak megállni a pincérek: a hóvirágcsokrokat szorongató turisták több mint ezren lepték el a hangulatos éttermet.” Kezdetben érezhetően mindent

elkövettek az üzemeltetők annak érdekében, hogy a forgalmat mind magasabb szinten tartsák. 1976 januárjában a toronypresszóba például színes tévé beszerzését és kéttagú „bárzenekar” alkalmazását tervezték megvalósítani, 1982-ben pedig meleg, olasz pizzát is lehetett enni, s a lift díjának egy része levásárolható volt a presszóban. (2. kép) Igen népszerű, Pestről is látogatott szilveszteri mulatságok, valamint Katalin-bál, Télapó és nyusziváró ünnepek kínáltak vonzó programot a toronylátogatók számára. 1982-ben száznyolcvanezren keresték fel a tévétoronyt, a rendszerváltozás után azonban látványosan csökkent a látogatók száma: a sajtó 1997-ben még 100-150.000 fős évi látogatói számot említ, 2006-ban már csak hetvenezer, 2015-ben pedig hatvenezer.

Jócskán jelentkeztek műszaki problémák is az építményen, melyek leginkább az ablakokat, majd sorozatosan az extrém igénybevételnek kitett felvonót érintették, s megnehezítették

1. kép

2. kép

3. kép

a torony látogatását. Már átadása után egy évvel pereskedés indult a kivitelezési hibák miatt: „1974 márciusában indított a Posta Rádió és Televízió Műszaki Igazgatósága pert a generáltervező Posta Tervező Intézet és az alvállalkozóként közreműködő MÉLYÉPTERV ellen, valamint a generálkivitelező Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat és a vele együttműködő Országos Szakipari és FÉMUNKÁS Vállalat kárára. Az első ítéletben a bíróság a FÉMUNKÁS-t kötelezte, hogy az általa készített függőnyfal lég- és vízzáró hiányosságait szüntesse meg legkésőbb 1975 szeptemberéig. A vállalat ugyan felvonult, hogy kijavítsa a hibát, de aztán egyszerűbbnek találta, hogy pereskedjen, sérelmesnek találta az ítéletet, amelyben egyedül az ő számlájukra írják a beázást.” Végül 1981 áprilisában a Fémunkás Vállalat bontotta ki a függőnyfalat, majd a BÉV végezte el a lég- és vízszigetelést. Rengetegszer repedtek meg a toronypresszó 3 méteres ablakai (először 1976 novemberében). 1982-ben szemléletes képet közölt az ablakcseréről a Dunántúli Napló, az alábbi képaláírással: „Hegymászók segítségével cserélik ki a pécsi tv-torony presszójának törött üveglapjait. Szokolai István felvételén a mintegy 100 méteres magasságban lebegő alpinista kívülről gitteli az üveget.” (3. kép) Egy 1986-os tudósítás szerint azért volt igen nehéz az ablakcsere művelete, mert „a több mint három mázsás üvegeket gyalog kell felvinni a toronypresszóba vezető 443 lépcsőn, ugyanis a liftbe nem fér be.”

Rengeteg baj volt a tévétorony liftjével is: tele van a korabeli sajtó azzal, hogy nem működik, vagy épp javítják. 1978. szeptember 17-én így írt erről a Dunántúli Napló: „Erről a szakemberek által fölöttéb lassúnak tartott felvonóról még annyit, hogy gyakori meghibásodásán nem csodálkoznak, mert »fantasztikus az igénybevétele. Ide egészen másféle lift kellett volna...« A lift-

problémák miatt 1984 júliusában állandó szerelőügyletet létesítettek a toronyban.

Többször híradástechnikai fejlesztések is történtek a tévétoronyon. 1975 márciusától új reléadó segítségével sugározták a Petőfi Rádió adását immár URH hullámhosszon, 1980-ban pedig üzembe helyezték a televízió I-es műsorát sugárzó tartalékadót. 1989-ben egy új, olasz parabolaantennát szereltek óriásdaruval a toronyra, 1990-ben az URH rádió adóantenna felújítására került sor. 1986-ban a presszó belső terét, 1987-ben pedig a torony külsejét renoválták.

1990-ben a rendszerváltozással átrendeződtek a Misina-tető turisztikai viszonyai, melynek során zavar támadt a toronypresszó üzemeltetésében. Az 1990 októberében bezárt toronypresszó 1991 júliusában egy egymillió forintos felújítás (új bútorok, hűtőberendezés) után nyitott újra új üzemeltetővel. Ekkor alakították át a presszót étteremmé, 1991-ben pedig liftcsere történt. 1995-ben került sor a torony vasbetonszerkezetének korrózió- és felületvédelmi munkái mellett az antennákat érintő műszaki felújításra, melynek során végrehajtották az adóberendezések és azok kiszolgáló eszközeinek, valamint az üzembiztoságot növelő energiaellátó rendszernek a teljes cseréjét. Ennek igen látványos momentumja volt az új, 22 méteres antenna helyére emelése, melyet egy orosz katonai helikopter hajtott végre 1995-ben (4. kép). A rekonstrukciós munkálatok során felmerült a díszkivilágítás korszerűsítésének szükségessége. Első lépésként lekapcsolták a tornyot megvilágító reflektorokat, így éveken át nem volt díszkivilágítása a toronynak. A tévétorony elsötétedése szinte szimbolikusan előre jelezte, hogy a Misina-tető létesítményeinek átvitt értelemben is sötétebb korszaka következett.

2000-ben a bonyolult tulajdonjogi viszonyok – a torony az Antenna Hungária Rt. tulajdona, a toronyban lévő éttermet, a presszót és a liftet egy pécsi kft. bérelte, a környékért pedig a Pécsi Közüzemi Rt. felelt, míg a lepusztult állapotú, eladásra bocsátott Misina étterem magánkézben volt – is megnehezítették a torony turisztikai működtetését. Bár ekkor a tévétorony körpresszója még táncos-zenés rendezvények helyszínéül üzemelt, de a 2000-es évek elején alapvetően a pusztulás vette át a szerepet a torony környékén, s a sajtó is jóformán csak a tévétorony parkolójában elkövetett autófeltörésekről cikkezett. Bár voltak népszerűsítő szándékú kezdeményezések (pl. 2005-ben fénystaféta és földtörténeti kiállítás, az EKF-hez kötődő ötletelések) a toronyban, ezek mindössze egy szalmaláng hatékonyságával bírtak. A 2008-ban a Misinán megnyílt Caffè Zé és a Zé Club Senior nevezetű szórakozóhely is rövid életű volt. 2010-ben története során

4. kép

5. kép

immár sokadjára ismét felmerült a torony díszkivilágításának kérdése, miközben a torony környezetét és az oda vezető út minőségét olvasói levelek sora kifogásolta (5. kép). 2012-ben az ún. Misina-projekt keretében a Pécsi Városfejlesztési Zrt. pályázatot készített a tévétorony és környékének rendbetételére, ez a szándék azonban forrás hiányában csak a tervek szintjén maradt.

A változást remélhetően az hozza el, hogy napjainkban több pályázat is napvilágot látott a Misina-tető turisztikai fejlesztésére. Először egy 2016-os, 500 millió forint értékű vissza nem térítendő támogatásnak köszönhetően 2017 nyarára megva-

lósult a ma is látható, váltakozó színű, nagy közkedveltségnek örvendő díszkivilágítás, az idei év elején pedig átadták az egykori Misina étterem felújításával kialakított Misina Tetőpont Családi és Mozgástér nevet viselő szabadidős létesítményt. Mindezek a fejlesztések remélhetően jó hatással lesznek a tévétorony ezt követő sorsára, s ismét az építmény különlegességéhez méltó periódusa köszönt be.

(A képek forrása: CSGYK Helyismereti Gyűjtemény, Fotótár, kivéve: 1. kép: Fortepan/Darányi Zsolt, 272337)
Wéber Adrienn – Csorba Győző Könyvtár

Könyv a málenkij robot áldozatainak emlékére

A málenkij robotra elhurcoltak emlékének ápolása Baranyában bő másfél évtizede az érdeklődés homlokterében van, a téma kutatásával professzionális műhelyek, közgyűjtemények és civil szervezetek foglalkoznak.

Mégsem mondhatjuk, hogy eleget tudunk az oroszországi kényszermunkáról és annak áldozatairól, hogy eleget tettünk volna emléküik megőrzése érdekében. Ehhez a munkához járult hozzá a Palotabozsoki Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, amely 2021-ben *Embertelen sorsok – Unmenschliche Schicksale* címmel jelentetett meg emlékkönyvet a málenkij robot bozsoki áldozatairól.

A könyvet kézbe véve azonnal szembetűnik, hogy nagyon igényes kivitelű munkáról van szó. A borító elegáns és letisztult, méltóan ahhoz a tartalomhoz, amire a cím utal. Ugyanezzel a gondossággal találkozunk a kötetbe belelapozva: a tördelés hibátlan, az alapos fordítói és korrektori munkát jellemzi, hogy elírással, nyelvi hibával lényegében sehol sem találkozunk.

A kötetet megnyitó rövid ajánlás és köszöntő után frappáns történeti összefoglaló tekinti át a jóvátételi kényszermunka hátterét, összefüggését a németek kitelepítésével. Ez a bevezető annál is inkább indokolt, hiszen a közbeszédben nagyon gyakran keveredik a málenkij robot a hadifogsággal, a kitelepítés a lakosságcserével. Nem véletlen, hogy a könyv egyik bevallott célja az ismeretközlés: átadni a következő nemzedéknek mindazt, amit az eseményeket megélt idősök megőriztek emlékezetükben.

A kötet lényegi része a 109 palotabozsoki elhurcolt áldozat – nagyobb részt nők – visszaemlékezéseit közli. Első látásra lexikon-, vagy adatbázis-szócikkek sorára asszociálunk, az egyes történeteket olvasva döbbenünk rá, hogy sokkal többről van szó: a könyv lapjain emberi sorsok, emberi tragédiák elevenednek meg. A kötet fontos sajátossága, hogy a szerkesztők nem anonimizálták a történeteket, hanem megnevezik az áldozatokat, ráadásul minden névhez fénykép is kapcsolódik – így válik az olvasó számára igazán személyessé, emberközelié mindaz, amiről az egyes visszaemlékezésekben olvashat. Ezt a benyomást erősíti, hogy az olvasó mindig képet kap az életút egészéről: a legnagyobb teret természetesen az oroszországi élmények elbeszélése kapja, de a néhány mondatban megis-

merjük az áldozatok gyermek- és fiatalkorát, aztán utóéletét is.

A kötet összeállítását egy éves gyűjtőmunka előzte meg. A szerkesztők az összes palotabozsoki túlélőt, hozzátartozót megkeresték, majd a szóban készült interjú lejegyzett, szerkesztett változatát adták közre. A szövegek minden esetben a legmélyebb empátiáról és tiszteletről tanúskodnak. A munka korántsem lehetett könnyű: a szerkesztők nem téveszthették szem elől az igazságot, ugyanakkor – lévén egy helyi közösség számára készült kötetről van szó – attól is óvakodniuk kellett, hogy régi sebeket tépjenek fel, bárkit is megsértsenek a még élő résztvevők közül. Nem meglepő, hogy olykor egy-egy szó helyes megválasztása is napokig tartó fejtörést okozott.

A könyv hiánypótló jellegű, egyfelől azért, mert az 1990 óta eltelt három évtized során még senki sem vállalkozott a bozsokiak személyes emlékeinek összegyűjtésére – erre valóban az utolsó órában, több mint hét évtizeddel az események után került csak sor. Másfelől azért is unikális ez a kötet, mert – tudomásom szerint – más baranyai településen nem folyt még hasonlóan módszeres, a teljesség igényét szem előtt tartó gyűjtő- és kutatómunka.

A szakmailag hiánypótló, az áldozatok emlékéhez minden tekintetben méltó kötet a szerkesztők, Thurn Jánosné Szorg Mária és Jordán Józsefné Mieth Mária, valamint a fordító, Hengl Melitta munkáját dicséri.

Erdős Zoltán
Csorba Győző Könyvtár

Simon Béla festménye Alsószentmártonról

A „felszabadulás” 15 éves évfordulója alkalmából szervezett megyei képzőművészeti pályázaton első díjat és pénzjutalmat nyert Simon Béla festőművész, aki éppen ebben az évben, 1960-ban költözött Pécsre.

Az erdélyi születésű alkotó a budapesti képzőművészeti főiskola elvégzése után került Baranyába. Tíz évet töltött Alsószentmártonban, az itteni iskola igazgató-tanítójaként. megszerette ezt a tájat, magával ragadta a sokác és a cigány viseletek színpompás világa, és témát is bőven talált munkáihoz: számos festményén jelenítette meg a kemény mezei munkákat, a paraszti élet apró mozzanatait, és hűen ábrázolta Alsószentmárton egy-egy részletét. Képein rendre feltűnik az iskola udvara, egy parasztház, vagy éppen a faluszéli füzes.

Simon a felszabadulási pályázatra is egy alsószentmártoni témával jelentkezett, a tsz új istállóját festette le. A kortárs kritika egyértelműen nagyra értékelte a művet. A képzőművészeti pályázat célkitűzése az volt, hogy átütő erővel mutassa be a megye fejlődését, az új társadalmi rend vívmányait. Ez a kívánalom nem valósult meg, a kimondottan gyengének ítélt felhozatalból lényegében csak Lantos Ferenc pécsi városképe és Simon Béla festménye emelkedett ki. Bár a kép szerkezete nagyon egyszerű, a *Dunántúli Napló* újságírója szerint épp ez a letisztultság árulja el a legtöbbet: *„Egyebet nem látunk a képen, mint egy kerítésrészletet, az új épületet és néhány sürgő-forgó alakot, de ez elég ahhoz, hogy a képet szemlélve a jövőbe törő falut lássuk”*. Ugyanerről az optimizmusról, a falu és általában a magyar vidék fejlődésébe vetett konok hitről árulkodik Simon másik, csaknem ugyanekkor keletkezett, *Megindultak* című olajfestménye is: *„Az ötvenes évek közepén, amikor a gyarmatok is ‘megindultak’, egymás után szabadultak fel, ott Alsószentmártonban is megmozdult valami. A kép a cigányság tulajdonképpeni felszabadulásával (...) foglalkozik”* – emlékezett évekkel később az alkotó.

Simon Béla - Új istálló

Virányi Endre - Cséplés (1961, olaj-vászon)

Az *Új istálló* néhány évvel később szerepelt Simon gyűjteményes kiállításán Kaposvárott. A műértő kritikus itt nem annyira a kép társadalmi tartalmát, inkább a kiváló művészi megvalósítást, a festmény egyedi színvilágát emelte ki: a kép *„a nyári reggel hangulatát árasztja, a meleg még csak rózsaszín, de érezni, hogy nemsokára itt is narancssárga hőség lesz”*.

Ugyanakkor, amikor Simon *Új istálló* című festménye készült, egy másik baranyai kismester, a szintén erdélyi származású, Villányban letelepedett Virányi Endre ugyancsak egy tsz-majorról készített remekül szerkesztett festményt. A képen a cséplőgép körül dolgozó és a búzászakokat cipelő parasztokat látunk, középpontban három férfi, talán a tsz vezetői beszélgetnek. A nyári hőséget a bálák és a kazlak napsárga színe érzékelteti, ezt azonban enyhíti, hogy az égen feltűnnek a Virányira jellemző, fehéren és szürkén kavargó felhők.

Az 1950-es években Simon Bélának, Virányinak és több más vidéki művésznek is kedvelt témája volt a paraszti munka kimerítően hiteles, olykor kimondottan naturalisztikus ábrázolása. Ez persze nem volt független a korra jellemző közbeszédtől és közhangulattól, még akkor sem, ha egyik alkotó sem volt a rendszer feltétlen híve. A magyar vidék átalakulása, a hagyományos paraszti társadalom felszámolása hatalmas áldozatok, egyéni tragédiák árán ment végbe, de a kortársak ezt természetesen még más fénytörésben láthatták. Simon Béla és festőtársai munkái éppen ezért nemcsak művészi érzékenységgű lenyomatait, hanem jelentős kortörténeti dokumentumai is ennek a folyamatnak.

Erdős Zoltán
Csorba Győző Könyvtár

PÉCSLIT KÖLYÖK

2024. MÁJUS 18.

OLVASS A FESZTIVÁLRA ÉRKEZŐ SZERZŐKTŐL!

FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

Ellátási Térség	Referens	E-mail	Telefon
Mohácsi Ellátási Térség	Schmidt-Kovács Diána	fiestadiana@gmail.com	+36 20/389-9323
Pécsi Ellátási Térség	Mizerák Andrea	mizerak.andrea@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Pécsvárad Ellátási Térség	Gyurák Orsolya	gyurak.orsolya@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Sásdi Ellátási Térség	Meggyesi Mónika	meggyesimoni@gmail.com	+36 72/475-663
Sellyei Ellátási Térség	Erdősi Alexandra	erdosi.alexandra@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28015
Siklői Ellátási Térség	Kiss Adrienn	kiss.adrienn1985@gmail.com	+36 72/579 -125
Szentlőrinci Ellátási Térség	Bali Máté	bali.mate@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28014
Szigetvári Ellátási Térség	Vasvári Gergely	wasvary@gmail.com	+36 73/311-407
Villányi Ellátási Térség	Tóth Balázs	toth.balazs@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28104
Könyvtárbusz 1.	Csobán László	csoban.laszlo@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Molnár Ferenc	molnar.ferenc@csgyk.hu	
Könyvtárbusz 2.	Somogyi Krisztina	somogyi.krisztina@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28097
	Nagy László	nagy.laszlo@csgyk.hu	
KönyvtárMozi; Nyilvános könyvtárak	Márkus István	markus.istvan@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Rendezvényszervezés	Simonfalvi Anita	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
	Szeifer Csaba	bkszr@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28058
Informatika	Szerecz Gábor	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
	Urvald Péter	csgyk.it@gmail.com	+36 72/501-500 / 28065
Folyóirat reklamáció	Dériné Földi Katalin	fodi.katalin@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035
Beszerezés, feldolgozás	Bali Judit	bali.judit@csgyk.hu	+36 72/501-500 / 28035

FILMPAKKOK GYEREKEKNEK

A fecske meg a szalmaszál

A hazudós egér
A hetvenkedő sün
A kevély kiskakas
A Pál utcai fiúk
A walesi bárdok
Boltosmesék
Magyar népmesék I.
Mesék Mátyás királyról

Mesél a kő

Mondák a magyar történelemből
Rege a csodaszarvasról
Szent Péter esernyője
Szörnyeteg Lajos jaj de álmos
Vacskamati virágja
Vízipók-csodapók

FILMPAKKOK FELNŐTTEKNEK

A Pendragon legenda

Állami Áruház
Az ötödik pecsét
Csinibaba
Hypolit, a lakáj
Macskajáték
Megáll az idő
Mephisto

Moszkva tér

Régi idők focija
Rokonok
Szamárköhögés
Szegénylegények
Szerelmem
Szindbád
Tízezer nap